

Greenwash i klimatpolitiken

- Så kamoufleras
torv och fossilgas
till "gröna" bränslen

Miljöförbundet Jordens Vänner
Friends of the Earth Sweden

Rapporten är skriven av Jonas Ringqvist som arbetar som organisationssekreterare på Miljöförbundet Jordens Vänner. Han har tidigare haft olika uppdrag inom miljöpolitiken och har därifrån egna erfarenheter av industrillobbys metoder att påverka politiken.

Miljöförbundet Jordens Vänner
April 2004

> Greenwash i klimatpolitiken <

- så kamoufleras torv och fossilgas till "gröna" bränslen

Ett ökat miljömedvetande har gjort att allt fler företag idag arbetar seriöst med miljöfrågorna. Naturskyddsföreningens miljömärkning, skogscertifiering och KRAV är några bra exempel på hur miljörelsen har samarbetat med näringslivet och seriösa företag för att stärka miljöhänsynen i produktionen utöver det som våra politiker orkat genomdriva genom lagstiftning.

Samtidigt finns det oseriösa företag och branschorganisationer som hakar på trenden och lanserar sin miljöförstörande verksamhet som grön och miljöanpassad. Genom offensiva lobby- och reklamkampanjer försöker de övertyga konsumenter och makthavare om att deras produkter är miljöanpassade och skraddarsydda för det hållbara samhället trots att så inte är fallet. Denna så kallade "greenwash" är en allt mer vanlig företeelse. Vi tar här upp två av de mest uppenbara svenska exemplen på greenwash i klimatpolitiken och ger dessutom ett par exempel på greenwash-kampanjer från världens största oljebolag.

Det första exemplet är torven som genom torvbranschens intensiva lobbyarbete har lyckats få samma villkor som biobränslen. Lobbyarbetet har påverkat en statlig utredare så rejält att han har benämnt den som långsamt förnyelsebar. Detta trots att

internationell praxis säger att torv är att betrakta som ett fossilt bränsle med en kraftig negativ påverkan på vårt klimat.

Fossilgasen, eller naturgasen som den hellre kallas av fossilgaslobbyn, är vårt andra exempel. Den har fått ett oförtjänt gott rykte. Ansvariga är bland annat energibolaget Sydkraft som bedrivit ett intensivt lobbyarbete för att få bättre villkor för fossilgasen. Gasen har lyckats få benämningen naturgas, ett begrepp som definitivt vilseleder den som inte är insatt i gasens ursprung. Visst låter det fint? Men ett fullt utbyggt fossilgasnät skulle kunna bidra till utsläpp av miljontals ton koldioxid, utsläpp som skulle kunna motsvara över 10% av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser. Trots det marknadsförs den - än så länge med framgång - som en lösning för att minska utsläppen av koldioxid.

Huvudsyftet med denna skrift är inte att vara en komplett argumentation om varför en ökad användning av fossilgas och torv inte hör hemma i ett hållbart samhälle. Vi vill istället främst visa på industrins metoder för att lansera skitiga bränslen som "gröna". För information om MJV:s syn på framtidens energisystem hänvisar vi istället till annat material, bland annat de miljöutrymmesberäkningar som MJV tog fram under 90-talet.

> Torvlobbyens budskap <

- argument eller lögner?

Genom en mycket påkostad och offensiv kampanj har torvbranschen genom sin branschorganisation Svenska Torvproducentföreningen lyckats ändra makthavares syn på förbränning av torv. De har skaffat en skatterabatt för torv som är lika stor som den för bibränsle, trots att torv är ett fossilt bränsle. De har lyckats få riksdagen att besluta att el producerad i kraftvärmeverk eldade med torv skall åtnjuta samma ekonomiska fördelar i systemet med gröna certifikat som den förnybara elproduktionen.

Förutom fåniga oväsentligheter som "Torv är mysigt" och "Torv är naturligt" så är de främsta så kallade argument som torvbranschen använder sig av bland annat att torv skulle vara ett bibränsle och att torvbrytning skulle vara bra för den biologiska mångfalden. Lögner? Det får du bedöma själv.

>>> Påstående nr 1:

"Torv är ett biobränsle!"

Torvbranschen hävdar att torv är ett biobränsle. Detta är ett ganska uppseendeväckande argument och de är ganska ensamma om att hävda detta. Med biobränsle så menas allmänt ett bränsle med biologiskt ursprung som inte har omvandlats kemiskt eller biologiskt. Torv har i likhet med andra fossila bränslen som olja och kol visserligen ett biologiskt ursprung men torven har i större eller mindre utsträckning omvandlats kemiskt och biologiskt i en syrefattig miljö. Ordet biobränsle för tankarna till skördande av levande material som ingår i det biologiska kretsloppet. Det gäller inte för torven som under de senaste 10 000 åren har lämnat detta kretslopp för att lagras upp i marken.

Det går att diskutera och problematisera kring frågan om torv är ett vanligt fossilt bränsle. Torv är inte lika gammal som

kol, olja och fossilgas. Dessa andra fossila bränslen har bildats under tidigare geologiska perioder medan torven bildats under nuvarande geologiska period. Torven är ett förstadium till stenkol och därmed kan man hävda att den åtminstone är på god väg att bli fossil. Även om det är oklart vad vi skall kalla torven så är det i alla fall helt klart att torv inte är ett biobränsle.

Om det finns oklarheter kring definitionen så kan vi ju se hur andra har definierat torven. Den gängse internationella uppfattningen är att torv skall betraktas som ett fossilt bränsle. International Energy Agency (IEA), EU-kommissionen och den internationella klimatpanelen (IPCC) har alla definierat torv som fossilt.

Vi kan också se mer konkret på hur torvbrytningen påverkar klimatet. Klimatpåverkan handlar inte bara om koldioxid utan även om utsläpp av andra gaser. När det gäller torv så är det även utsläppen av metangas som är aktuella. Uttaget av torv ger nämligen positiva effekter genom att de naturliga utsläpp av metangas som kommer från torvmossar minskar vid torvbrytning. Frågan är om detta ger en så stor effekt att det ändå är positivt att bryta torv, trots att det är fossilt och bidrar till en ökad koldioxidhalt i atmosfären.

Enligt Naturvårdsverket är den totala effekten på utsläpp av växthusgaser komplicerad att beräkna. Aktuella studier visar dock enligt Naturvårdsverket att ur växthusgassynpunkt så motsvarar torv fossila bränslen i ett tidsperspektiv upp till några hundra år. På längre sikt skulle det däremot kunna likna biobränslen. Detta förutsätter dock att de utbrutna torvtäkterna beskogas eller omvandlas till våtmarker och på så sätt åter kan binda koldioxid.

Det tidsperspektiv som är aktuellt när vi diskuterar klimatförändringar räknas i decennier, inte sekel. Vilken effekt torvtäkten har på så lång tid som enligt Naturvårdsverket krävs för att den skall likna biobränslen är i detta sammanhang således ointressant.

IPCC har gjort riktlinjer för hur länder skall rapportera sina utsläpp av växthusgaser under klimatkonventionen - en konvention som Sverige har skrivit på. En jämförelse mellan olika bränslen i IPCC:s riktlinjer visar att torv bidrar till utsläpp av nästan dubbelt så mycket fossil koldioxid som fossilgasen och 40% mer än olja för att utvinna samma mängd energi. Torven har till och med sämre utsläppsvärden än kol – och kol brukar ju i den svenska energidebatten lyftas fram som ett riktigt skitigt bränsle.

Bränsle	Koldioxid, g CO ₂ /MJ bränsle
Fossilgas	56,5
Olja	76,2
Kol	90,7
Torv	106,0

Trots detta har torvproducenterna, genom sin envisa och påkostade lobbyism, lyckats påverka den förra centerledaren Olof Johansson som regeringen utsett att utreda torvens villkor. Han har i sin utredning, i strid med internationell praxis, föreslagit att torv skall klassas som långsamt förnybart. Det är ett helt nytt begrepp i den svenska klimatkussionen som han har lånat från Finland där man också subventionerar torvutvinning för energiändamål. I princip kan man väl säga att alla fossila bränslen är förnybara, om man bara väntar tillräckligt länge. När det gäller torv har den skapats under tusentals år. Detta bör sättas i relation till den mänskliga klimatpåverkan som framförallt uppstått under de senaste 100 åren och till största delen under den sista delen av denna tidsperiod. Vi kan också ställa det i relation till det svenska långsiktiga

klimatmålet som gäller år 2050. I båda dessa perspektiv är torvens nybildning en mycket långsam process.

>>> Påstående nr 2:

”Torvbrytning är bra för den biologiska mångfalden!”

Ett annat mycket uppseendeväckande argument som Torvbranschen använder för att ge torven en ”grön” image är att torvbrytningen är bra för den biologiska mångfalden. Det är rätt märkligt med tanke på att torvtäkten helt förstör den miljö som finns på torvmossen innan tåktverksamheten inleds. Den som har sett en torvtäkt har nog svårt att se vilken nytta den gör för höja naturvärdena.

Torvbranschens knep är att visa upp de torvmossor där det inte finns mer att skörda och som de efteråt har gjort våtmarker av. Genom denna våtmarksanläggning hävdar torvbranschen att torvbrytning skulle vara bra för den biologiska mångfalden. Deras mycket enkla argument är att det finns fler arter i den konstruerade våtmarken än i den torvmosse den en gång var. Om de får möjlighet tar de också gärna med sig politiker ut på fågelskådning i dessa nyanlagda våtmarker och vem faller inte för en sådan reklam?

Det kan måhända vara sant att det finns fler arter efter en våtmarksanläggning men det är irrelevant. De värden som fanns innan torvbrytningen kan inte återskapas. En viss biotop kan inte ersättas av en annan biotop och olika biotopers värde kan inte jämföras genom att bara räkna dess arter.

Den viktiga frågan att ställa sig är om den typ av biotop som förstörs är hotad eller inte. Faktum är att de torvmossor som lämpar sig bäst för torvbrytning är de mossor som har de högsta biologiska värdena just som mossor. Om dessa tas i anspråk för torvbrytning så hjälper det inte hur många våtmarker som konstrueras. De värdefullaste mossarna försvinner och med dem en viktig naturlig biotop.

>>> Kampanjen – kostsam men framgångsrik

Torvbranschen har lagt ner stora summor på att påverka politiker. Till sin hjälp har de en heltidslobbyist som vårdar kontakterna med politikerna väl. En hel reklambilaga i DN, GP och 25 landsortstidningar, helsidesannonser i riksdagens egen tidning, bjudmiddag för politiker på Operaterassen samt exkursioner till våtmarker och torvbrytning är några exempel på de metoder de använder. Att jämföra de ekonomiska resurser de plöjt ner på sin propaganda med vad olika miljöorganisationer har att bemöta argumenten med visar vilket enormt övertag näringslivet har.

Sammanfattningsvis kan man säga att torvbranschens lobbykampanj tillhör de mer lyckade. Det är en stor prestation att förvandla ett bränsle med sämre utsläppsvärden för koldioxid än brunkol till något som svenska politiker ser positivt på. Att dessutom lyckas få stora statliga skatterabatter till torven måste betraktas som en stor framgång för torvbranschen.

Källor:

Svenska torvproducentföreningens hemsida:
www.torvproducenterna.se

Torvutredningen SOU 2002:100

Svenska torvproducentföreningens remissvar på SOU 2002:100

Naturvårdsverkets hemsida:
www.naturvardsverket.se

> Fossilgaslobbys knep <

- maskering som främsta taktik

Hur lyckas man lansera en utbyggnad av en infrastruktur som kan bidra till koldioxidutsläpp på 7,5 miljoner ton och samtidigt få det att se ut som en miljöattsatsning? Knappast genom att rakt ut säga som det är. Det krävs greenwash-knep och en rejäl budget för att lyckas och energibranschen med bland andra Sydkraft i spetsen är på god väg. En genomgång av hur fossilgasen har lanserats i Sverige visar att fossilgaslobbyn är väl skolade i greenwash-tekniken. De använder flera klassiska greenwash-knep och detta är två av dem.

>>> Ge produkten ett förvillande namn!

Fossilgaslobbyn använder som främsta taktik att maskera sig. Eftersom deras produkt innebär så stora miljöproblem så måste den maskeras för att över huvud taget gå att lansera.

Först och främst har de lyckats få ett bra namn på produkten. Både fossilgas och naturgas har använts som benämning på gasen. T.ex. använder nationalencyklopedin båda begreppen. Fossilgas säljer ju knappast nåt vidare idag när medvetandet om

klimatproblematiken ökar. Det är därför viktigt för fossilgaslobbyn att begreppet naturgas används.

Dagens Nyheter beslutade 1995 att de skulle använda begreppet fossilgas och inte naturgas. De ville på det sättet markera att gas är ett fossilt bränsle och inte förnybart. Naturgas ansåg de hade lite för mycket av "svanmärkning" över sig. De har dock upplevt sig som allt för ensamma om att använda begreppet fossilgas och därmed fanns en risk att det skulle uppstå missförstånd. De beslutade därför våren 2003 att återgå till begreppet naturgas men poängterar vikten av att det alltid är lämpligt att i någon bisats upplysa om att naturgas är ett fossilt energilag.

Fossilgaslobbyn har lyckats rätt väl och naturgas är det vanligaste begreppet idag. Fortfarande används ändå ordet fossilgas i viss utsträckning av t.ex. Naturvårdsverket, Lantbrukarnas Riksförbund och miljöorganisationer. Visst låter det naturligt och fint med naturgas, nästan lite miljövänligt? Den som inte är insatt kanske inte ens lyckas se skillnaden mellan naturgas och biogas. Det är helt klart ett mycket lyckat val av namn för den som vill marknadsföra produkten.

>>> Biogasen - en grön hävstång för att baxa in det fossila

Om du har en produkt som är ett riktigt miljöhot kan du alltid gömma dig bakom en liknande produkt som är miljöanpassad. Just så har fossilgaslobbyn gjort för att maskera sig ytterligare. De råkar ha turen att deras storskaliga infrastruktur för fossilgasen även kan användas för viss distribution av biogas. Att det är betydligt mindre volymer av den förnybara biogasen som kommer att distribueras behöver de inte säga rakt ut.

Rent kemiskt är renad biogas och fossilgas i huvudsak samma sak - nämligen metangas. Det som skiljer dem från varandra är ursprunget. Biogas som

är gjort ur biologiskt material bidrar inte till växthuseffekten när den förbränns medan fossilgas som pumpas upp ur jordskorpan gör det. I Västsverige har båda gaserna tillsammans lanserats som fordonsgas i ett stort projekt.

Fossilgasförespråkarna använder biogasen som en grön hävstång för att baxa in den storskaliga introduktionen av fossilgas. Argumentet de använder är att om vi bygger ut fossilgasnätet så kan det också användas för biogas. På så sätt argumenterar de för att fossilgas är en brygga över till framtidens förnybara energiresurser. En satsning på fossilgas är med fossilgaslobbyns argument därmed egentligen en satsning på biogas.

Fossilgaslobbyn lyfter självklart fram alla fördelar med biogasen och de vinster som finns i att använda både biogas och fossilgas i transportsektorn. Till exempel visar de att koldioxidutsläppen från transportsektorn kan minska med nästan 1 miljon ton koldioxid vid en mycket storskalig utbyggnad av biogas och fossilgas i transportsektorn. Vem faller inte för sådana argument, även om det är glädjekalkyler som sannolikt inte håller? Det skulle ju minska de svenska utsläppen av växthusgaser med över 1 procent. Transportsektorns utsläpp ökar hejdlöst och här presenteras en lösning.

Visst låter det bra? Kanske för bra för att vara sant? Kalkylen bygger på en ökning av fordonsgasdistributionen i fossilgasnätet med nästan 14 gånger till år 2010 från 2002 års nivå. Ungefär hälften av mängden skulle vara fossilgas och hälften biogas. Därefter räknar de med närapå en fördubbling till år 2020. Det är ett ambitiöst mål men frågan är om det är realistiskt.

Problemet med fossilgaslobbyns förslag är att en storskalig utbyggnad av fordonsgasen kräver att fossilgasen även används till annat, till elproduktion och till industrin. Utan en sådan användning blir inte utbyggnaden lönsam. En utbyggnad av fossilgasnätet skulle innebära att stora investeringar görs i en infrastruktur för fossil energi som kan komma att bidra med koldioxidutsläpp motsvarande ca 10% av de svenska

utsläppen av växthusgaser. Självklart är det svårt att uppskatta vad en storskalig introduktion av fossilgas verkligen skulle innebära i utsläppsökningar. En del av fossilgasintroduktionen skulle kunna ersätta en del andra fossila bränslen men den kan samtidigt konkurrera ut storskaliga satsningar på biobränslen.

Exempel på konkreta planer på storskalig fossilgasanvändning som finns idag är två kraftvärmeverk, ett i Skåne och ett i Göteborg. Utsläppen av koldioxid enbart från dessa två anläggningar kan förväntas innebära en ökning av de svenska utsläppen av växthusgaser med ca 1,3 miljoner ton. Det motsvarar en ökning på nästan 2%. Redan den investeringen har "ätit upp" den framtida besparing som fordonsgasen skulle kunna ge även vid de mest optimistiska prognoserna. För att få lönsamhet i dessa två investeringar i fossilgasbaserad kraftvärme så har fossilgas-lobbyen lyckats vinna gehör hos finansministern och näringsministern för ändrade miljöskatter för kraftvärme.

Effekterna av en utbyggnad av fossilgasen måste också kopplas ihop med det svenska klimatmålet som innebär en minskning med 4% till år 2010 och nästan en halvering till år 2050. Om det skall vara möjligt så är det inte mer ny infrastruktur för fossila energislag vi behöver.

Bara man skrapar lite på ytan på fossilgaslobbyens argument så framstår det som uppenbart att vi riskerar att få en kraftig ökning av koldioxidutsläppen om vi följer deras råd. Det visar sig tydligt att den brygga från fossilt till förnybart som de målar upp fossilgasen som inte är något annat än en återvändsgränd som leder oss än längre in i fossilbränsleberoendet. De försöker locka in våra politiker i beslut som låser fast oss i ännu ett fossilt energislag för lång tid framöver.

>>> En framgångsrik kampanj – hittills...

Även fossilgaslobbyen tycks ha lyckats väl hittills. Ändrade skatteregler är inte så lätt att få till men det har de fått igenom. Framtiden får utvisa om deras lobbyarbete leder till den storskaliga introduktion av fossilgas som de önskar.

För kommande generationers skull får vi hoppas att de misslyckas med sin kampanj eller att framsynta politiker inte låter sig luras. Utsläppen av växthusgaser måste minska, inte öka.

Det är inte bara för klimatfrågans skull som vi får hoppas på ett misslyckande för fossilgasintroduktionen. Det är även ett stort riskprojekt för industrin. En kostsam energiomställning från ett energislag till ett annat, vilket vi idag genomför för kärnkraften, vill väl alla helst slippa. Men risken är att det är just det som måste bli följderna av en storskalig fossilgasintroduktion. Förr eller senare måste den också avvecklas för att vi skall kunna minska utsläppen av koldioxid. För industrin borde det vara ett våghalsigt äventyr att bygga sin energiförsörjning på ytterligare ett energislag som förr eller senare skall avvecklas.

Källor:

Svenska gasföreningens kampanj-hemsida:
www.naturgas.nu

Naturvårdsverkets hemsida:
www.naturvardsverket.se

Samtal och korrespondans med Göran Bolin,
informationschef på Sydskraft

PM från DN om övergång till begreppet naturgas,
21/3 –2003

Nationalencyklopedin

Korrespondans med Peter Ahlvik, huvudsekreterare
i den statliga utredningen om förnybara drivmedel
M 2003:02

> Gröna Oscars <

- priser för bästa greenwashkampanj

Det är självklart inte bara i Sverige som det pågår greenwash-kampanjer. De transnationella fossiljättarna gör naturligtvis allt de kan för att bättra på sitt rykte och det är inga små kampanjer de bedriver.

I samband med FN-toppmötet om hållbar utveckling i Johannesburg 2002 delade organisationerna Friends of the Earth, groundWork och Corpwatch ut priser till de bästa internationella greenwash-kampanjerna. Inte särskilt förvånande fanns två av världens största oljebolag med bland pristagarna, för vem har mer behov av att förbättra sin miljöimage än vad de har?

>>> BP - från British Petroleum till Beyond Petrol

Oljeföretaget BP fick priset för att de lyckats att nästan kopiera Rainforest Action Networks slogan "Beyond oil" i sin egen kampanj "Beyond petrol". De gjorde det så bra att det uppfattas som samma budskap, d.v.s. att förnybara energikällor skall ersätta fossila.

Med annonstexten "*Olja är gamla nyheter. Det är dags för en ny era. Det är dags för nya teknologier.*", illustrerad med en bild av en svart kvinnlig mattelärare visar företaget med ekologiskt fikonspråk prov på klassisk greenwash-teknik. Den svarta kvinnan, som inte har något med BP:s verksamhet att göra, skall ge oss positiva associationer och annonstexten är inte mycket mer än tomma ord. Det

är fortfarande i olja BP gör sina stora investeringar och det är olja som företaget tjänar pengar på.

BP skryter om investeringar i solenergi för 200 miljoner dollar. Men de berättar helst inte att designen av den nya logotypen och annonsering har kostat mer än deras solenergisatsning. Mer än så tror uppenbarligen inte BP på sin egen annonstext om nya teknologier.

>>> Shell - en veteran inom greenwash

Shell fick också pris för sitt enastående greenwash-arbete under mer än ett årtionde. Redan 1991 visade Shell i en annons en söt asiatisk flicka som höll ett jordklot tillsammans med texten "Skyddad av Shell". Företaget har, för att rentvå sig från kritik om brott mot mänskliga rättigheter och omfattande miljöförstöring, spenderat mängder på kampanjer med överflöd av gröna lövverk, blonda skådespelerskor och geologer från syd. Deras verksamhet är däremot lika illa som förut, med miljöförstöring och kränkningar av mänskliga rättigheter i stor skala.

Shell ser också till att delta i alla dialoger om företags ansvar som står att finna. Om de inte tar ansvar kan de i alla fall ge intryck av det genom att ständigt tala om ansvarstagande. Det är onekligen en effektiv teknik så länge de inte granskas för noga.

Källa: Miljötidningen nr 1 2003

> Skärp klimatmålet <

- låt inte fossillobbyn undergräva klimatpolitiken!

Hotet om ett förändrat klimat är mycket allvarligt. Om farhågorna om ökande temperaturer slår in så kan konsekvenserna bli katastrofala. Höjda havsnivåer med översvämningar av låglänta tätbefolkade områden som följd eller allt mer extrema väderfenomen såsom kraftiga stormar och extrema temperaturer är några av de konsekvenser vi kan få se och delvis redan har märkt av. Prognoser visar att Nordafrikas ökenklimat kan sprida sig ända till Spanien och Frankrike om vi inte hejdar utsläppen av växthusgaser.

De som är mest ansvariga för utsläppen, rika länder som t.ex. Sverige, är de som har störst möjligheter att skydda sig mot konsekvenserna av klimatförändringar. Världens fattiga befolkning är de som kommer att drabbas hårdast, trots att de inte har bidragit till utsläppen lika mycket. De har dessutom inte möjlighet att göra något åt orsakerna till problemet.

Just nu pågår förberedelserna för en ny klimatpolitik från den svenska regeringen. Myndigheterna förbereder

underlag och fossillobbyn lägger stor kraft på att undergräva en svensk progressiv klimatpolitik.

Det svenska klimatmålet måste skärpas. Det är fortfarande osäkert om det internationella avtalet om utsläppsbegränsningar, Kyotoprotokollet, kommer att träda i kraft och ge resultat. Det gör det ännu mer nödvändigt att progressiva länder som Sverige går före i klimatpolitiken och visar att det både är nödvändigt och fullt möjligt att minska utsläppen.

Utsläppen kan minskas. Vi kan satsa på förnybara alternativ till bensin och diesel i trafiken. Vi kan göra stora besparingar av fossil energi i bostäder och andra byggnader genom att bygga smart och satsa på flödande energikällor som solvärme och biobränsle. Vi kan minska den lätta tillverkningsindustrins utsläpp av koldioxid rejält genom att ta bort deras undantag från koldioxidskatten och energiskatter. Vi kan minska utsläppen men frågan är om våra folkvalda vill och vågar - och om de genomskådar fossillobbyns intensiva propaganda.

> Mer information <

>>> om klimatfrågan

På MJV:s hemsida finns mer information om klimatfrågan och klimatpolitiken:
www.mjv.se

Nummer 4 år 2003 av MJV:s tidning Miljötidningen är ett temanummer om klimatfrågan. Tidningen kan beställas från MJV:s kansli.

Naturvårdsverket har en kampanjsida om växthuseffekten för grundläggande information om klimatfrågan. <http://www.naturvardsverket.se/vaxthuseffekten>

Internationella Jordens Vänners hemsida om klimat:
<http://www.foei.org/climate/index.html>

>>> om greenwash och företagsansvar

MJV:s kampanjsida "Ställ företags till svars" som finns under www.mjv.se. Där finns mer information om MJV:s arbete med regler för företag.

Internationella Jordens Vänners hemsida om företagsansvar:
<http://www.foei.org/corporates/index.html>

Corpwatch har en hemsida för sin greenwash kampanj som kan hittas på
<http://www.corpwatch.org/campaigns/PCC.jsp?topicid=102>

Miljöförbundet Jordens Vänner

Miljöförbundet Jordens Vänner är en partipolitiskt och religiöst obunden ideell förening som arbetar lokalt, nationellt och internationellt:

- > för en ekologiskt hållbar utveckling och en rättvis fördelning av jordens resurser
- > med aktioner och projekt för ett miljövänligt och jämlikt samhälle
- > för att förändra den ekonomiska världsordningen till att bygga på solidaritet och ekologisk hållbarhet

Miljöförbundet Jordens Vänner är den svenska grenen av Friends of the Earth International, världens största demokratiska miljöorganisation.

Du kan stödja vårt arbete genom att bli medlem, eller ge ekonomiskt stöd. Att vara medlem kostar 220 kr/år för vuxna, 110 kr/år för ungdomar under 26 år. Som medlem får du lära dig mer om vad du kan göra och du lär känna fler människor som vill förändra världen. I medlemskapet ingår en prenumeration på Miljötidningen, samt möjligheten att själv arbeta aktivt i föreningen. Du får också rabatt på böcker och skrifter vi säljer.

> Postaddress <

Miljöförbundet Jordens Vänner
Box 7048, 40231 Göteborg

> Kontakt <

Telefon: 031 12 18 08
E-post: info@mjv.se

>Hemsida<

www.mjv.se

Miljöförbundet Jordens Vänner
Friends of the Earth Sweden